

[Kuruluşunun Yetmiş Altıncı Yılında Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi”,
Müteferrika Dört Aylık Kitabiyyat Dergisi, 13 (Kış 2000/2), s. 235–244.]

KURULUŞUNUN YETMİŞ BEŞİNCİ YILINDA İ.Ü TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ KÜTÜPHANESİ

İsmail GÜLEÇ¹

İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiye’de kurulan ilk enstitüdür.² Cumhuriyetimizin kuruluşunun hemen ardından, Türk kültür ve medeniyetinin bütün kollarında araştırma ve incelemeler yapacak resmi bir müessesenin eksikliği hissedilince, Gazi Mustafa Kemal, devrin hükümetinden; Türk dili, Türk edebiyatı, Türk tarihi, Türk sanatı, Türk etnografyası, Türk coğrafyası sahalarında araştırmalar yapıp, bunların sonuçlarını Türk ve dünya ilim alemine duyurmak üzere bir enstitü kurulması çalışmalarına başlamasını istedi. Bu istek üzerine çalışmalarına başlayan hükümet, İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi’ne bağlı ve Türkiyat Enstitüsü adıyla ilmi bir müessesenin kurulmasına karar verip, talimatnamesini hazırlayarak Gazi Mustafa Kemal’in imzasına sundu.

Devrin hükümeti tarafından hazırlanan İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesine bağlı Türkiyat Enstitüsü Talimatnamesi şöyledir³:

Madde 1- Türklüğe ait bilumum marifet şubeleri hakkında tedkikat ve neşriyatta bulunmak ve Türkiye haricindeki müessesât-ı hârice ile tesis-i revâtıb ederek beynelmilel merkez-i ilm vazifesini ifâ etmek maksadıyla İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesine mülhak Türkiyat Enstitüsü teşkil edilmiştir.

Madde 2- Enstitünün bir müdürü, bir katibi ve ihtiyaca göre asistan, muhafız ve hademesi olacaktır.

Madde 3- Enstitünün idaresi salahiyat-i kâmile ile bir müdüre aittir.

Madde 4- Enstitü müdürü Türkiye’ye ait tedkikât ve neşriyat ile maruf müderrisler meyânında Maarif Vekili tarafından intihab ve tasdik-i aliye arz olunur.

Madde 5- Enstitü tarafından neşredilecek mecmuanın hakk-ı tahriri tamamıyla Edebiyat Fakültesi Talimatnamesine aittir.

Madde 6.- Enstitü tarafından neşredilecek sâir âsârın tab’ı ve tahrir ücretleri vekalet bütçesinden temin olunur.

Madde 7- İş bu talimatnamenin icra-yı ahkâmına Maarif Vekili memurdur.

¹ Araştırma Görevlisi, İ.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

² Enstitü hakkında daha fazla bilgi için bk. Osman Fikri Sertkaya “İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü” **İstanbul Almanach**, 2/1998 İstanbul, Orient Institut der DMG, 1998, sh. 38-39 ve Mustafa Özkan, “Kuruluşunun 70. Yılında Türkiyat Enstitüsü” **Türkiyat Mecmuası**, c. 20, y. 1997, İstanbul, 1997, sh. 1-11

³ Nejat Birinci, “Atatürk’ün emri ile kurulmuş bir ilim yuvası: Türkiyat Enstitüsü” **Türk Dili**, y. 34, c. 49, sayı 403, Temmuz 1995, s. 5579

Bu talimatname sonucunda, hükümet aşağıda zikredilen kararname ile enstitünün kurulmasına karar verdi. Bu kararname şöyledir:

KARARNAME

12 Teşrinisani 1340, [12 Kasım 1924] nr,1111

İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesine mülhak ‘Türkiyat Enstitüsü’ için Maarif Vekili celilesince tanzim olunan bâlâda muharrer talimatname heyet-i vükelânın 12 Teşrinisani 1340 tarihli içtimaında kabul edilmiştir. ⁴

Türkiye Reisi Cumhuri

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil ve Hariciye Vekili

İsmet İnönü

Müdafa-i Milliye Vekili

Kazım Karabekir

Adliye Vekili

Mustafa Necati

Dahiliye Vekili

Recep Bey

Maarif Vekili

Vasıf Bey

Nafia Vekili

Süleyman Sırrı Bey

Ticaret Vekili

Hasan Hüsnü Bey

Maliye Vekili

M. Abdülhalik Bey

Sıhh. Ve Muav. İctimaiye Vekili

Dr. Refik Bey

Ziraat Vekili

Şükrü Kaya

Mübadele İmar ve İskan Vekili

Recep Bey

Bu kararnâme ve talimâtnâmeyle dayanarak enstitünün kuruluş amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:⁵

- 1- Türk Dili ve Edebiyatının ana kaynaklarını filolojik usullere göre yayımlamak,
- 2- Türk dilinin metinlere dayalı gramer ve sözlüğünü yapmak,
- 3- Türk halk edebiyatı mahsullerini derlemek,
- 4- Başta dil, tarih, edebiyat olmak üzere Türk kültürünün bütün kollarında araştırmalar yapmak,
- 6- Yurt dışında Türk kültürü ile ilgili olarak yapılmış yayınların bibliyografyasını hazırlamak,
- 7- Özel bir Türkoloji Kütüphanesi kurarak burada Türk kültürü ile ilgili yayınları toplamak, ayrıca değerli yazmaların mikrofilm ve fotokopilerinden oluşan bir arşiv oluşturmak,

⁴ Nejat Birinci, a.g.m. s. 580.

⁵ Mustafa Özkan, a.g.m., s. 3.

8- Enstitüde yapılan araştırmaların sonuçlarını düzenli olarak yayınlamak,

9- Yurt dışında Türk kùltürü çalışmalarını tanıtmak üzere Türkiyat Mecmuasını yayınlamak.

Bu amaçlar doğrultusunda, Edebiyat Fakùltesi Dekanlığına bağlı olarak kurulan enstitünün müdürlüğüne, Türkiye Türkolojisinin kurucusu Ord. Prof. Dr. Mehmet Fuad Köprülü getirilmiştir. Türkiyat Enstitüsü, ilk çalışmalarına İstanbul Üniversitesi Merkez binasının girişinde, bugün ‘Profesörler Evi’ diye adlandırılan ve lokanta olarak kullanılan binada başlamış ve 1948 yılına kadar çalışmalarına burada devam etmiştir. 1948 yılında ise I. Mahmut devri sadrazamlarından Hasan Paşa tarafından yaptırılmış olan Edebiyat Fakùltesinin yanında, II. Beyazıt (Patrona Halil) hamamının arkasında, Kimyager Derviş Paşa sokağındaki Hasan Paşa Medresesine taşınmıştır.

Milli Eđitim Bakanlığının yayınladığı İşlam Ansiklopedisi ile aynı binayı paylaşan Enstitüde kadrosu, bir okutman, bir idare amiri ve bir kùtùphane memurundan ibarettir. Üç odasını İşlam Ansiklopedisinin kullandığı bu medresenin üç oda ve küçük bir salonu vardır. Odalardan birini müdür, diğerini, idare amiri ve birini de müdür yardımcısı kullanmaktadır. Ortadaki salon kùtùphane olarak kullanılmaktadır. Bir tarafı rutubet olan ve kitapların en çok tahrip olduğu Hasan Paşa Medresesinde 40 yılı aşkın bir süre faaliyet gösteren Enstitü 1989 yılında İstanbul Üniversitesi Rektörlüğüne kendisine tahsis etmiş olduğu Baba Hasan Mahallesi Horhor Caddesi Kavalalı sokak, Suphi Paşa Konağı yanındaki beş katlı yeni binasına taşınmış ve halen çalışmalarına burada devam etmektedir.⁶

Edebiyat Fakùltesine bağlı olarak 57 yıl faaliyet sürdüren Türkiyat Enstitüsü, 6 Kasım 1981’de yayımlanan 2547 sayılı Yüksek Öđretim Kanun ile Türkiyat Araştırma Merkezi adını aldı.16 Ocak 1991’de kabul edilerek 24 Ocak 1991 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 3699 sayılı kanunla da İstanbul Üniversitesi Rektörlüğüne bağlanıp Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü adında yeniden yapılandı.⁷

Kurucu müdürü Fuat Köprülü’den sonra enstitüde sırasıyla şu isimler müdürlük yapmıştır: Reřit Rahmeti Arat, İşmail Hikmet Ertaylan, Cavid Baysun, Fahir İz, Ahmet Caferoğlu, Mehmet Kaplan, Sadettin Buluç, Mehmet Kaplan (ikinci defa) Ali Alparslan, Mertol Tulum, Kemal Eraslan, Mertol Tulum (ikinci defa). Kùtùphanenin müdürlüğüne halen Osman Fikri Sertkaya üstlenmektedir.

Türkiyat Enstitüsü; yayımladığı 27 monografi ve 20 sayı mecmua⁸, düzenlediği 10 milli ve 7 milletler arası kongrelerle Türk ilim alemine büyük hizmetlerde bulunmuştur. İçinde bulunduğumuz sene içinde milletler arası kongrelerden yedincisi yapılacaktır.⁹

⁶ Mustafa Özkan, a.g.m., s. 4.

⁷ Osman Fikri Sertkaya, **Balkanlarda Türk Mührü**, yay. O. Sertkaya, Y. Kocasavaş, E. Çetin Y. Tiryaki, İstanbul, 1998, s. VII.

⁸ Bu mecmuanın bibliyografyası için bk. Sevim İlgürel, “Türkiyat Mecmuası Bibliyografyası” **Tarih Enstitüsü Dergisi** sayı 7-8, yıl 1976-1977, İstanbul, 233-262. Bu bibliyografyada son iki sayı (19-20) yer almamaktadır.

⁹ Monografi, mecmua ve kongreler konusunda daha fazla bilgi için bk. Mustafa Özkan a.g.m., s. 5-9. Burada yer almayan 9. Milli Kongre 1997’de Türk Dili ve Edebiyatı, onuncusu ise 1998 yılında Türk Sanatı ve Türk Tarihi konularında yapılmıştır. Yedinci Milletler Arası Kongre ise kuruluşunun yetmiş beşinci yılı ve Osmanlı Devletinin kuruluşunun yedi yüzüncü yılı anısına 1999 Kasım ayında düzenlenmiştir.

ENSTİTÜ KÜTÜPHANESİ

Enstitü kuruluşunun ardından geçen bir iki yıl içerisinde önemli bir faaliyet gösteremedi. Ancak 1926 yılında 'Özel Bütçe' imkanlarıyla programlı ve ciddi çalışmalara başlanıp, ilmi bir kadro oluşturulması yoluna gidilerek yayın hayatına geçebildi.

Yapılan bu ilk çalışmalar arasında Enstitü bünyesinde özel bir ihtisas kütüphanesinin oluşturulmuş olması ve hayata geçirilmesi önemle belirtilmesi gereken faaliyetlerdir. Kütüphane kurulduğu günden beri enstitünün en önemli birimi olagelmıştır. Sahasında çok önemli olan bu ihtisas kütüphanesi büyük bir boşluğu doldurmakta ve sahada çalışacaklara önemli katkılarda bulunmaktadır.

1-MİMARİSİ:

Fatih'te Babahasan mahallesi Horhor caddesi Kavalalı sokak 5 numaradaki beş katlı enstitü binasının en üst katı kütüphane olarak ayrılmıştır. Dört bölümden oluşan katın kuzeybatı tarafındaki büyük oda, okuma salonu, kuzeydoğu ve doğu tarafındaki büyük odalar depo, yine kuzeybatı tarafındaki küçük oda ise idari ve teknik hizmetler odası olarak tahsis edilmiştir. Kütüphane kaloriferle ısıtılmaktadır. Işıklandırma ise normal filorasan lamba ile yapılmaktadır. Nem oranını ayarlayıcı herhangi bir araç yoktur. Yangın için yangın merdiveni ve yangın malzemeleri vardır. Kütüphanede toplam altı adet yangın söndürme tüpü vardır.

2-BÜTÇE:

Kütüphanenin kendine ait bir bütçesi yoktur, Enstitü bütçesine bağlıdır. Enstitünün bütçesi ise İstanbul Üniversitesi Rektörlüğüne bağlıdır. Enstitünün bütçesinden kütüphaneye ayrılan belli bir rakam yoktur. Kütüphanenin bir bütçesinin bulunmayışı sadece yeni yayın alımına değil, aynı zamanda kütüphanenin gereksinimi olan kimi kırtasiye maddelerinin alımını, kitapların ciltlenmesini ve raf ve dolaplarının yenilenmesine de engel olmaktadır.

3-DERME

Enstitüde, amaçları doğrultusunda; Türk edebiyatı, Türk tarihi; Türk dili ve Türk sanatı konularında derme oluşturulmuştur. Derme; Katanov, tezler, bağış kitaplar ve yazmalar ve mikrofilmler olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Süreli yayınlar bu bölümler içinde yer almaktadır.

a- Katanov kitapları: Kütüphane dermesinin esasını Katanov'un özel kitaplığı oluşturmaktadır. Bu ismin verilmesinin sebebi çekirdeğini Katanov'dan alınan kitapların oluşturmuş olmasıdır. 7357 kitabın yaklaşık 3500'ü Katanov'tan alınan kitaplardır. Diğerleri Enstitünün kurulduğu tarihten itibaren gerek bağış gerekse satın alınan kitaplardır.

Bir Hakkas Türkü olan Katanov 1922'de vefat etmiştir.¹⁰ Katanov hayatı boyunca yaptığı gezilerde, Azerbaycan Türk Cumhuriyetinde kurulacak ilimler akademisinin Türkoloji Bölümü için, farklı lehçe ve şive örneklerini toplamış ve bir araya getirmiştir. Katanov kitapları,

¹⁰ Bu büyük şarkiyatçı, Hakas Türkü için daha fazla bilgi edinmek isteyenler şu kitaba bakabilirler: İrina Kokava, Nikolay Federoviç Katanov, çev. Muvaffak Duranlı, Ankara, TDK, 1998. Fakat bu kitabın; oldukça çok tashih hatasının olması, tercümesinin anlaşılabilir ifadelerle dolu olması ve bibliyografyasının olmaması gibi bir takım eksiklikleri vardır. Bize ilgilendiren kısmında olan tutarsız bilgiler kitabın okunurken dikkat edilmesi ve güvenilmemesi gerektiğini göstermektedir.

ilki 1912 ikincisi ise 1922 yılında olmak üzere iki grup halinde satın alınmış gözükmektedir. Katanov, belki parasızlıktan belki de koleksiyonun daha iyi değerlendirileceğini düşündüğünden 1914 yılında, doğu kitaplarından yaklaşık dokuz bin cilt olan yirmi iki dildeki el yazmalarından oluşan zengin kitaplığının bir kısmını Türk başvekili Hilmi Paşaya satar. Bu satış, Katanov'u çok sevdiği bir yakını kaybetmiş kadar üzmüştür. Daha önce 'İrkutsk Üniversitesi' için bu kitaplığı alması ve burada bir doğu dilleri fakültesi kurması için Sibirya genel valisine edilen teklif ret edilmiştir. Bu teklifinin sebebi Katanov'un her zaman kurulacağını hayal ettiği Büyük Türkistan'da şarkiyatçılar için bir temel oluşturmasını istemesidir. Ret haberini alan Hilmi Paşa Kazan'a gelerek kütüphaneyi satın almış ve İstanbul'a getirmiştir.¹¹ Fakat belirtilen tarihlerde Hilmi Paşa hayatta değildir. 1909 yılında sadrazamlık yapan Hilmi Paşa 1911 yılında vefat etmiştir. 1914 yılında sadrazam Mısırlı Said Halim Paşa'dır.¹² Dolayısıyla Sayın Kokava'nın en azından Hilmi Paşa ile ilgili söyledikleri düzeltilmeye muhtaçtır. Bir başka söylentiye göre gidip kitapları satın alan Tevfik Paşadır. O tarihlerde Tevfik Paşanın hayatta oluşu bu ihtimali daha kuvvetli kılmaktadır.

Enstitünün 1994-1997 yıllarında müdürlüğünü yapan Prof. Mertol Tulum tarafından verilen Sırat-ı Mustakim gazetesinin sadece 1912 yılında yayınlandığını bildiğimiz bir kupüründen aldığımız bilgiye göre, Rusya'da yayınlanan zamanın İslam gazetelerinde Kazan'da, Katanov'a ait çok önemli bir kütüphanenin satılmakta olduğu ilanı çıkar. Gazeteler bu kütüphanenin Müslümanlar tarafından alınmasını isterler. Fakat Rusya'dan alan bulunmazsa İstanbul tarafından alınmasının daha uygun olacağını düşünürler. İrina Kokava'nın kitabında bahsettiği satış bu olmalıdır. İrina Kokava'nın verdiği bilgilerden sadece kimin aldığı değil aynı zamanda satıldığı tarih ile ilgili bilgiler de düzeltilmeye muhtaç gözükmektedir.¹³

Katanov'un 1922 yılında ölümü üzere, çok uzun ve titiz çalışmalar sonucunda topladığı Türkçe'nin muhtelif şiveleri ile doğu ve batı dilleriyle yazılmış çok önemli kitapların bulunduğu kütüphanesinin, eşi tarafından satılacağı haberini alan Evkaf Nezareti, bu kitapların alınması için gerekli girişimleri yapar ve 3000 altın karşılığında alınır ve Süleymaniye Kütüphanesine devredilir. Türkiyat Enstitüsü kurulunca da bu koleksiyon enstitü kütüphanesine devredilir.¹⁴ Katanov kitaplarının kayıtlı olduğu demirbaş defterinde 1912'den sonraki tarihlerde basılmış kitapların da bulunması böyle bir satışın yapılmış olabileceğini desteklemektedir.

Kitabın en büyük üç düşmanı su, ateş ve güneştir. Bunlar kadar olmasa da bir diğer düşmanı da taşınmasıdır. Kitapların çok olması ve taşıyıcıların kıymet bilmemesi ise tam bir felakettir. Türkiyat Enstitüsü kitapları bu felaketi üç defa yaşamıştır. Kitaplar, taşıma esnasında yırtılmış, kaybolmuş ve tahrip olmuştur. Burada özellikle Hasan Paşa Medresesindeki rutubetli ortamından şimdiki bulunduğu kütüphaneye taşınması esnasında asistanları ve öğrencileriyle birlikte kitapları yıpratmadan, hatta su almış ve tahrip olmuş kitapları tamir ederek büyük bir

¹¹ İrina Kokova, a.g.e., s. 93-94

¹² İsmail Hami Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi kronolojisi; Osmanlı Devlet Erkanı, İstanbul, c.5, Hüseyin Hilmi Paşa birinci kez, 14 Şubat 1909-13 Nisan 1909, ikinci kez 5 Mayıs 1909-28 Kanunuevvel 1909 tarihlerinde sadrazamlık yapmıştır. (s. 98-99) 1913-1917 arasında Mısırlı Said Halim Paşa sadrazamlık yapmaktadır. (s. 102)

¹³ Katanov'un kitaplarının Türkiye hangi tarihlerde nasıl ve kimler tarafından getirildiği hususu araştırılması gereken bir konu gibi gözükmektedir.

¹⁴ Nejat Birinci, "Atatürk'ün Kurduğu İlmi Bir Müessese Türkiyat Enstitüsü" **Kaynaklar**, sayı 4, yıl 1985, sh.16. Sayın Birinci, bu bilgileri hocası ve Prof. Dr. Fuad Köprülü'nün asistanı Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu'ndan öğrendiğini söylemektedir. Türkiyat Kütüphanesinde bir dönem çalışan Sevim İlgürel de Caferoğlu'ndan naklen aynı bilgileri vermektedir. Sevim İlgürel, "Türkiyat Enstitüsü" **Türk Kültürü**, sayı 158, Ankara, 1975, s. 39.

dikkat ve titizlikle taşıyan dönemin müdürü Prof. Mertol Tulum’u anmak gerekir. Kitapların çok az bir kayıpla yerinde bulunuyor oluşu Mertol Tulum’un bu aşırı dikkati ve özenine çok şey borçludur. Dermenin önemini çok iyi bilen şimdiki müdür Osman Sertkaya da dermenin korunması için her türlü tedbiri almayı ihmal etmemiştir.

İlk kurulduğunda 3000 şimdi 7359 kitabın olduğu kütüphane satın alındığı tarihe kadar yayınlanmış Türkoloji ile ilgili , çoğunluğu Rusça ve çeşitli Batı dillerinde yazılmış nadide kitap ve dergi koleksiyonlarından oluşmaktadır. Bugün 7359 kitap ve süreli yayın bulunan Katanov kitapları dermenin %38’ini oluşturmaktadır.

b Tezler: Tezler dermenin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Dermeyi, Edebiyat Fakültesinin Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde yapılan bitirme ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Tezlerin ilk yirmi sekizi harf devriminden önce yapıldığı için Arap harfli ve el yazmasıdır. Kütüphanede 1982 yılına kadar yapılan tezler bulunmakta olup bu tarihten sonra yapılan tezler bulunmamaktadır. Eski Türk Edebiyatı, Eski Türk Dili, Yeni Türk Edebiyatı, Yeni Türk Dili ve Halk Edebiyatı sahalarında yapılmış toplam 2557 tezin bulunduğu bölüm dermenin %13’ünü teşkil etmektedir.¹⁵ On adet de tarih şubesinde yapılan tez yer almaktadır. Kütüphanedeki bilgisayarda tezlerin özetli kataloğu hazırlanmıştır.

c Bağış kitaplar: Bunların yanında kütüphane çeşitli bağışlarla oluşan bir dermesi daha vardır. Bu derme adet olarak kütüphanenin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Bu bölümdeki kitapların sayısı 9671 olup genel dermenin %49’unu oluşturmaktadır. Bağışlarıyla kütüphaneyi zenginleştirenler arasında; Hüseyin Sadettin Arel, Hamit Ongunsu, Halit Ziya Uşaklıgil, Azerbaycanlı Sultan Beg, Ahmet Hamdi Tanpınar, Mehmet Behçet Yazar, Aslan Kaynaradağ, Vecihe Gök, Adnan Adıvar, Nişanyan ve Kohen ilk sıralarda yer almaktadır. Bunların yanında İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu gibi kurumların yaptıkları bağış kitaplar büyük bir yekün oluşturmaktadır.

Bunlar içinde özellikle Hüseyin Sadettin Arel’in bağışladığı kitaplar, Türk ve Batı musikisi hakkında zengin bir koleksiyon oluşturmaları bakımından önemlidir. Sahada yazılmış İngilizce, Almanca ve Fransızca kitapların yanı sıra Osmanlıca kitaplar da yer almaktadır. 1955 yılında bağışlanan bu kitaplar ancak 1967 yılında demirbaş kaydına geçirebilmiştir. 1982 yılında bağışlanan Mehmet Behçet Yazar’ın bağışladığı kitaplar Osmanlıca roman ve hikayelerle dikkati çekmektedir. Hâlid Ziya Ulaklıgil’in bağış kitapları özellikle yeni edebiyatçıların yararlanacakları bir zenginliktedir. Türk Tarih ve Dil Kurumlarını kitapları ise farklı dönemlerde gelmiştir. Ahmet Hamdi Tanpınar’ın her biri bir başvuru eseri olan kitapları dermeye ayrı bir zenginlik katmaktadır. Özellikle kiril harfli eserlerin çokluğu dermenin dikkat çeken bir diğer özelliğidir.

Kütüphaneye 250 adetten fazla kitap bağışlayan kişi ve kurumlar şunlardır:

Bağışlayanın Adı	Bağışlanan Kitap Sayısı
Hüseyin Sadettin Arel	3496
Mehmet Behçet Yazar	1498

¹⁵ Tezlerin bibliyografyası için bk. Kazım Yetiş’in, “Türkiyat Enstitüsü Kütüphanesindeki Tezlerin Bibliyografyası I” **TDED**, XXIII, 1981, s. 265-327 ve “Türkiyat Enstitüsü Kütüphanesindeki Tezlerin Bibliyografyası II” **TDED**, XXVI, (1993) s. 317-350 makalelerine bakabilirler.

Hamit Ongunsu	671
Aslan Kaynardağ	222
Edebiyat Fakültesi	247
Türk Tarih Kurumu	573
Türk Dil Kurumu	250
Ahmet Hamdi Tanpınar	273

d Yazma eserler ve mikrofilmler: Enstitü Kütüphanesinde 115 yazma eser ve yaklaşık 200 mikrofilm vardır. Yazma eserlerin büyük bir kısmı H. S. Arel koleksiyonundan alınmıştır. Daha çok musiki ile ilgili olup ağırlıklı olarak mecmualardan oluşmaktadır. Mikrofilmler, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde tez olarak hazırlanan Türk dili ve edebiyatının temel kaynaklarıdır. Yazma eserlerin Cevat İzgi tarafından hazırlanan ve müsvedde halinde bulunan katalogu tarafımızca gözden geçirilerek ve olmayan eserler de ilave edilerek yayına hazırlanmıştır. Bu katalogun, enstitü tarafından içinde bulunduğumuz yıl içinde yayınlanması planlanmaktadır.

4-YAYIN SEÇİMİ VE POLİTİKASI:

Kütüphanenin dermesini bağışlar oluşturduğu için yayın seçimi mümkün olduğu kadar enstitünün amaçları doğrultusunda yapılmaktadır. Üç senede bir değişen idareciyle birlikte kitap sayısında müdürlerin çevreyle münasebeti oranında artış olmaktadır. Derme seçiminde enstitünün pek katkısı olmadığı için kütüphane belirli bir politika uygulayamamaktadır. Yapılan bağışlar bir seçime tabii tutulup ilgisiz kitapların kaydı yapılmamaktadır.

5-TEKNİK HİZMETLERİ VE POLİTİKASI:

Kataloglama, Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları 2'ye göre yapılmaktadır. Sınıflamada, dil ve edebiyat konularında Erol Pakin'in *Dil ve Edebiyat Alanı İçin Türkçe Konu Başlıkları Listesi* isimli eserindeki liste kullanılmaktadır. Diğer konulardaki konu başlıklarını kütüphaneciler vermektedir. Kapalı raf sistemi kullanıldığı için geliş sırasına göre yerleştirme yapılmaktadır. Ciltlenecek kitaplar kütüphaneci tarafından ayrılıp, Edebiyat Fakültesi matbaasına ya da İstanbul Üniversitesi Film Merkezi ve Basımevine gönderilmektedir. Demirbaştan düşme işlemi ise Yönetim Kurulu kararıyla alınmaktadır. Gelen kitaplar yıllara göre ve nereden geldiği belirtilerek demirbaş defterine kaydedilmektedir.

Kütüphanede halen kataloglar bilgisayar ortamına aktarılmaktadır. Bu yılın sonunda bağış kitapları bölümün aktarılması işleminin tamamlanması planlanmaktadır. Önümüzdeki üç yıl içinde de tüm kütüphanenin bilgisayar ortamına aktarılacağı öngörülmektedir.

6- SÜRELİ YAYINLAR HİZMETİ:

Sürelî yayın hizmeti de kitap hizmeti gibidir. Sürelî yayınlar dışarıya ödünç olarak verilmez. Okuyucu sürelî yayınlardan yararlanmak için sürelî yayın istek fişi doldurur. Kütüphaneci ise bu fiş doğrultusunda okuyucunun istediği sürelî yayını getirir. Okuyucu aldığı sürelî yayından kütüphanenin kapanma saatine kadar okuma salonundan yararlanabilir.

7- KİTAPDIŐI BELGELERE İLİŐKİN HİZMETLER VE İŐLEMLER:

Kütüphanede;Kaset, slayt, CD, vb. kitap dıŐı belgeler yoktur. Yazmalar ve atlaslar vardır Yazma eserlerden yararlanma ise özel izinle olmaktadır. Bir yazma eserden yararlanmak isteyen okuyucu bir dilekçe ile Yönetim Kuruluna baŐvurmakta ve gerekli iznin çıkması durumunda yararlanmaktadır.

8- DANIŐMA HİZMETLERİNİN VERİLİŐİ VE YETERLİLİŐİ:

Kütüphanede özel olarak danıŐma hizmeti gören bir personel yoktur. DanıŐma hizmetini kütüphaneciler yerine getirmektedir. Kütüphaneciler gelen okur, kitap arıyorsa kataloglardan bulup vermektedir. Herhangi bir konuda araştırma yapan okuyuculara ise kütüphanede aranılan konu üzerindeki kitaplar verilmekte, aranılan kaynak kütüphanede yoksa bulunma ihtimali olan kütüphanelere yönlendirmektedir.

9-PERSONEL VE ÇALIŐMA SAATLERİ

Kütüphanede bir kütüphaneci ve bir memur çalışmaktadır. Kütüphaneci; kataloglama, sınıflama ve diŐer teknik hizmetlerde çalışmaktadır. Memur; okuyucunun istediŐi kitapları çıkartmak ve yerleŐtirmek ve kütüphaneciye yardımcı olmak görevlerini yerine getirmektedir.

Kütüphane; hafta içi her gün 09.30'da açılıp, 16.30'de kapanmaktadır ve gün boyu açıktır. Hafta sonları ve resmi tatillerde kütüphane kapalıdır.

10-OKUYUCU ve YARARLANDIRMA

Okuyucular genellikle yerli ve yabancı araŐtırmacılardan ve üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Kullanıcı yoğunluŐu fazla deŐildir. Buna karŐılık gelen okuyucular birden fazla kitap istemektedirler. Kütüphane dıŐına ödünç olarak kitap verilmemektedir. Yararlandırma hizmeti okuma salonunda verilmektedir. İstenilen kitaplar cildi ve kağıdı müsait ise fotokopi çekilmektedir. Yazma eserlerin ve nadir eserlerin fotokopi çekilmelerine izin verilmemektedir. Yönetim Kurulundan gerekli iznin alınması durumunda yazma eserlerin mikrofilmleri alınabilmektedir.

11-BAŞKA KÜTÜPHANELERLE İŐBİRLİLİŐİ

Kütüphanenin İ.Ü. Merkez Kütüphane ile işbirliŐi vardır. Enstitü kütüphanesinde olmayıp, gerekli olan kitaplar, merkez kütüphaneden fotokopi yoluyla temin edilir. Yayın kütüphanede yoksa okuyucular merkez kütüphaneye yönlendirilir. İSAM kütüphanesi ile dermelerde karŐılıklı deŐişim yapılır ve bilgi alışverişinde bulunulur. Bunun yanında Atatürk ve Marmara Üniversiteleri Türkiyat Araştırmaları Enstitülerinden karŐılıklı yayın mübadelesi çerçevesince yayınlar gelmektedir.

12-HALKLA İLİŐKİLER

Kütüphane, özel araştırma kütüphanesi olduŐu için, akademik personel dıŐındaki okuyucusu sayısı azdır. Nadiren gelen bu kişilere de kütüphaneciler gayet güler yüzlü davranarak aradıŐı kitabın bu kütüphanede bulunmadıŐını, araştırma kütüphanesinde bulunan yayınların içeriŐini kısaca açıklayıp, kütüphaneyi tanıtarak gelen okuyucuları halk kütüphanesine yönlendirmektedir.

YILLARA GÖRE KÜTÜPHANEYE GELEN KİTAPLAR

Yıllar	Adet
1941	94
1942	89
1943	86
1944	63
1945	17
1946	66
1947	71
1948	66
1949	113
1950	88
1951	190
1952	262
1953	242
1954	173
1955	287
1956	239
1957	322
1958	111
1959	82
1960	63
1961	25
1962	33
1963	30
1964	79
1965	93
1966	56
1967	3666
1968	936
1969	267
1970	103
1971	177
1972	175
1973	319
1974	130
1975	205
1976	32
1977	230
1978	81
1979	278
1980	47
1981	1498
1982	28
1983	0
1984	1

Yıllar	Adet
1985	0
1986	655
1987	159
1988	0
1989	0
1990	0
1991	0
1992	0
1993	0
1994	0
1995	0
1996	552
1997	283
1998	305
1999	247
Toplam	13.414